

דף לו.

עין משפט א.

או"ח סימן תרמח סעיף ו

ו. נקלפה הקליפה החיצונה שלו שאינו מחסרו אלא נשאר ירוק ^ז כברייתו, אם נקלף כולו פסול ואם נשאר ממנו כל שהוא שאינו קלוף כשר ^ז.
וי"א שצריך שיעור כסלע שאינו קלוף.

עין משפט ב.

או"ח סימן תרמח סעיף ב

ב. אתרוג שניקב נקב מפולש ^ש בכל שהוא פסול ^ח, ואם אינו מפולש אם היה כאיסר פסול ^א אפי' בלא חסר, ואם נחסר כל שהוא ^ב פסול אפי' בנקב כל שהוא. וי"א דגם בנקב מפולש בעינן חסרון במשהו ^ג לפסול, ובשאינו מפולש בחסרון כאיסר.

הגה: ונהגו להכשיר הנקבים שנעשו באילן ע"י הקוצים ^ד אע"פ שיש בהם חיסרון, שזהו דרך גדילתן, ואם רואה שאין העור והבשר קיים תוך הנקב

ק. אבל אם נשתנה מראיתו דינו כמו חזזית בסעיף ט'.

ר. שע"י אותו מעט שלא נקלף חוזר לברייתו. לבוש.

ש. ואם ניקבה הקליפה העבה מצד זה לצד זה הוי נקב מפולש לכו"ע. מ"א ס"ק ב'.

ת. אפי' אינו חסר כלום, כגון ע"י מחט, כיון שזה מפולש פסול.

א. אבל פחות מאיסר ואין שם חיסרון כשר. ט"ז ס"ק ג'. ושיעור איסר עיין ברמב"ם בפ"י המשניות חולין פ"ג שכתב שהוא משקל ד' גרגרי שעורים. ועיין בכה"ח אות י"ג.

ב. היינו מגוף האתרוג, אבל מהקליפה העליונה שהוא כמין גליד על האתרוג כשר כמ"ש בסעיף ו'. מ"ב בביאור הלכה.

ג. וזוהי דעת הראב"ד דבעינן תרתי לריעותא וקיי"ל להחמיר חוץ משעת הדחק. מ"ב אות ט'. ודעת מר"ן בסברא ראשונה דאם ניקב ואינו חסר, או חסר כל שהוא ואינו ניקב אפי' בשעת הדחק יטלנו בלי ברכה. כה"ח אות י"ז.

ד. וזוהי דעת הראב"ד דבעינן תרתי לריעותא וקיי"ל להחמיר חוץ משעת הדחק. מ"ב אות ט'. ודעת מר"ן בסברא ראשונה דאם ניקב ואינו חסר, או חסר כל שהוא ואינו ניקב אפי' בשעת הדחק יטלנו בלי ברכה. כה"ח אות י"ז.

ו. וזוהי דעת הראב"ד דבעינן תרתי לריעותא וקיי"ל להחמיר חוץ משעת הדחק. מ"ב אות ט'. ודעת מר"ן בסברא ראשונה דאם ניקב ואינו חסר, או חסר כל שהוא ואינו ניקב אפי' בשעת הדחק יטלנו בלי ברכה. כה"ח אות י"ז.

פסול לדעה ראשונה אפי' שאינו מפולש, ובשעת הדחק יש להקל כסברא האחרונה ולהכשיר חיסרון שאינו כאיסר באינו מפולש.

עין משפט ג.ד. יו"ד סימן לו פעיף ז

ז. ח. הריאה שנשפכה כקיתון ^ה וקרום העליון ^ו שלה קיים שלם בלא נקב, אם הסמפונות עומדין במקומן ולא נימוחו כשרה ^ז, אבל אם נימוק אפי' סמפון אחד טריפה.

ז. ט. שפכו הריאה לכלי שוע באבר אם נראה בה חוטים לבנים בידוע שנימוקו הסמפונות וטריפה ואם לאו כשרה והוא שיהיה הנוזלים זך אבל עכור או סרוח טריפה.

הגה: ויש מכשירין אפי' בעכורים או סרוחים, ומי שהוא בקי ^ח לבדוק שלא נמוחו הסמפונות יכול לסמוך על בדיקה זו במקום הפ"מ.

עין משפט ה. או"ח סימן תרמח פעיף ד

ה. ד. אתרוג שנימוח כל בשרו בפנים וקליפתו החיצונה קיימת וחדרי הזרע קיימים בפנים כשר. ויש פוסלין.

ה. מימרא דעולא וכרבא שם בדף מ"ז. ואפי' כולה ואף בחסרה אינה כשרה אלא עד כדי רביעית כמו בסעיף ח', צ"ל דגרע חסרה במקום אחד מנשפכה כולה כקיתון. ש"ך ס"ק כ"א.

ו. וקמ"ל אף דקרום התחתון נימוח ג"כ כשרה, וה"ה ניטל קרום העליון ונשאר קרום התחתון דכשרה. כף החיים אות קכ"ה.

ז. אם ריאה של עוף נשפכה כקיתון טריפה ואין לה דרך בדיקה. שם אות קכ"ז.

ח. ואנן לא בקיאיין בכל דבר הצריך בדיקה. כף החיים אות קכ"ו.

עין משפט ו. או"ח סימן תרמח פעיף טו

טו. נפל עליו מים בתלוש ט והתנפח או סרח, או כבוש בחומץ י או מבושל או מנומר כ הרי זה פסול.

עין משפט ז. או"ח סימן תרמח פעיף טז

טז. אם הוא שחור או לבן ל במקום אחד פוסל ברובו, אבל בב' או בג' מקומות דינו כחזוית ופוסל אפי' במיעוטו.

עין משפט זז. או"ח סימן תרמח פעיף יז

יז. במקום שהאתרוגים שלהם כעין קצת שחורות כשרים ח, ואם היו שחורים ביותר כאדם כושי הרי זה פסול בכל מקום.

דף לו:

עין משפט א.ב. או"ח סימן תרמח פעיף יט

יט. גדלו בדפוס י ועשאו כמין בריאה וצורה אחרת פסול, אבל עשאו

ט. מברייטא בסוכה ל"ד, וסרח היינו נרקב, וגם תפח היינו נסרח שריחו רע מחמת התולעים שאכלוהו, כ"כ רש"י בסוכה ל"ו ע"א. וסרח יותר מנתפח וזו וא"צ לומר זו.

י. וה"ה כששרה אותו במים מעת לעת הוי כמבושל ה"ה לגבי אתרוג פסול, וכבוש בחומץ היינו אפי' לא שהה אלא כדי רתיחה הוי כמבושל. מ"א ס"ק כ"ב. וה"ה כבוש בדבש דהוי בכלל כבוש. ט"ז ס"ק י"ז. והיינו שנכבש בדבש מעת לעת. מ"ב אות נ"ד.

כ. י"א דוקא בגוונים הפסולים כגון חזוית או שחור או לבן או ירוק כעשבי השדה כמו בסעיף ט"ז. וי"א דאפי' מנומר בהרבה מראות כשרות ג"כ אינו בכלל הדר ופסול. מ"ב אות נ"ה.

ל. מברייטא שם וכפי' הרא"ש, ואפשר דה"ה ממראות שאינם מעין מראה אתרוג כגון מראה תמרה אדומה אין זה ממראה אתרוג, ופוסל ברובו במקום אחד ובב' מקומות פוסל במיעוטו מדין מנומר. מראה חלמון ביצה מראה כשר הוא. כה"ח אות ק"ו-ק"ז.

מ. אבל בשאר מקומות אפי' בשחורים קצת פסולים, ובאותם מקומות שדרכם להיות קצת שחורים כשרים שזהו דרך בריאתן וגיודולן באותו מקום, ואין זה שינוי כלל ולא יצא מכלל הדר. מ"ב אות נ"ח.

נ. שעשה לו דפוס כשהוא קטן בעץ ונתנו בתוכו במחובר וגדל כמידת הדפוס. מ"ב אות ס'.

ו. ועיקר הפסול כיון שאינו דומה לאתרוג. ולפ"ז אם יעשו דפוסים כמו אתרוגים שלמים

כמו ברייתו אע"פ שעשאו דפין דפין שהוא כעין קרשים קרשים כשר.

עין משפט ג.ד. או"ח סימן תרמט פ"ה ה

ה. ד. הפסולים משום גנוב וגזול רק ביום הראשון בלבד דבעינן לכם, אבל בשאר הימים כשר ע.

הגה: ויש פוסלין כל השבעה משום מצוה הבאה בעבירה פ והכי נהוג.

הגה: שאול יוצא בו בשאר הימים.

הגה: מותר ליטול לולב של חבירו ז בלא דעתו בשאר הימים ק, שנוח לאדם לעשות מצוה בממונו ר והוי כשואל.

הגה: חסר כשר בשאר הימים, וניטל פטמתו או עוקצו ש דינו כחסר וכשר מיום ראשון ואילך. מיהו אם ניקבוהו עכברים לא יטול גם בשאר הימים

ויפיים ויתנו אותם בעץ בעודם קטנים וגדלים לפי הדפוס הזה הרי זה כשר, ואף יקבלו אתרוגים מהודרים.

ס. מרש"י סוכה ל"ו ע"ב. מ"ב אות ס"א.

ע. וזה לדעת הרמב"ם ומהרי"ץ גיאת ובעל העיטור, אבל לדעת הרא"ש פסולין גם בשאר הימים חוץ משאול וחסר שכשרים בשאר הימים לכו"ע, וע"כ יש ליהדר לכתחלה לצאת לכו"ע בפרט שיש בזה ספק ברכה לבטלה. כה"ח אות נ"ז. ובגזול יש פוסלין בשאר הימים לגזולן עצמו, והשו"ע חושש להם לכתחילה.

פ. וכתב במשב"ז אות ו' דגם להרמב"ם אין לברך על הגזול בשאר הימים רק שיוצא בו י"ח. מ"ב אות ל"א.

צ. אבל אסור לקחת מביתו של חבירו לביהכנ"ס או להיפך. כה"ח אות ס"א. ואם לקח בע"כ של חבירו על דעת לצאת בו ולהחזירו ולא ע"ד לגזולו יצא בדיעבד. כה"ח אות ס"ב.

ק. אבל ביום הראשון שבעינן לכם לא אמרינן שניחא ליה ליתן במתנה ע"מ להחזיר לחבירו ולקיים מצוה בממונו.

ר. ולא דמי ללמוד בספריו של חבירו שלא מדעתו דאסור משום חשש שיתקלקלו אבל כאן ע"י ניענוע אין חשש זה. ט"ז ס"ק ז' מתה"ד.

ו. ואם יודע שחבירו מקפיד אסור ליקח בלא דעתו. כה"ח אות ס"ב. וגם מה שמותר בשאר הימים בלא דעתו רק פעם אחת אבל לא כל הששה ימים של חוה"מ, שם.

ש. ויש חולקים בניטלה פיטמתו או עוקצו גם בשאר הימים, ועיין במ"ב אות ל"ו, וכה"ח אות ס"ז.

משום דמאוס הוא, עד שיסיר מקום העכברים ^ה.

הגה: יבש או מנומר פסול כל שבעת הימים אפי' חתך היבשות או הנימור כיון שזה בא מכח פסול.

ה. אם הפיסול הוא מחמת ע"ז, או משום שהוא אתרוג שאסור באכילה ^א, או משום שאין זה מין אתרוג ^ב, או שחסר לשיעור כביצה ^ג, בכל אלו פסולים בין ביו"ט ראשון בין בשאר הימים.

הגה: חזזית פוסלת ^ד כל שבעת הימים.

ה. ו. העושים שני ימים טובים בחו"ל, או מבני חו"ל בארץ, הדברים הפסולים ביום הראשון נוטלים אותם ביו"ט שני אך בלי ברכה ^ה.

הגה: ואם יש לחבירו לולב ואתרוג כשר יברך על של חבירו מדעתו, או יקבלו ממנו במתנה ע"מ להחזיר לצאת ידי הספק.

עין משפט ה. או"ח סימן שיב סעיף א

א. משום כבוד הבריות ^ו התירו לטלטל אבנים לקנח בהם בשבת.

ת. והט"ז בס"ק ח' כתב דפסול גם בנטל מקום העכברים כיון שמאוס, אבל המ"ב באות ל"ז כתב לדינא כהרמ"א.

ואם נטל בלא נטילת מקום העכברים פלוגתא בדבר אם יצא. מ"ב בשער הציון אות ל"ד. **א.** אף שמותר בהנאה כגון טבל כיון שאסור באכילה פסול כל שבעה, וכ"ש אתרוג של ערלה או של תרומה טמאה שעומדים לשריפה דפסולין כל ז'.

אתרוג של ערלה שנתערב באתרוג כשר ואינו ניכר הכשר נאסרו שניהם. כה"ח אות ע"ט.

אתרוג שהניחו תחת המטה שרוח רעה שורה עליו כמ"ש ביו"ד סי' קט"ז אם אין לו אחר יטלו בלא ברכה. עיין בפ"ת.

ב. או שאינו מין הדס, כגון הדס שוטה, וכן אתרוג המורכב. מ"ב אות מ"ו.

ג. או לולב שהוא פחות מד' טפחים, והדס וערבה שהם פחות מג' טפחים.

ד. דעת השו"ע כהרמב"ם דחזזית כשרה בשאר הימים. ט"ז ס"ק ט'. מ"ב אות מ"ח. וגם ביבש ומנומר לדעת השו"ע כשר בשאר הימים. מ"ב אות מ"ח. כה"ח אות פ"ג.

ה. כדעת הר"ן להכריע כהרמב"ם ליטול אבל לא לברך, ואם יש לו אתרוג אחר טוב לצאת גם לדעת הרא"ש והטור שדינו של יו"ט שני כראשון. כה"ח אות פ"ה.

ו. שבת פ"א, וכבוד הבריות דוחה לא תעשה בתורה שהוא לאו דלא תוכל להתעלם, דכתיב והתעלמת מהם ודרשו פעמים שאתה מתעלם כגון בזקן ואינה לפי כבודו, וגם

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: וי"א אפי' מכרמלית לרשות היחיד ^א מותר לטלטלם לצורך זה, דמשום כבוד הבריות התירו איסור דרבנן.

עין משפט ו. אר"ח פימן תרנא פניף א

א. מצות ד' המינים שיטול כל אחד לולב אחד וב' ערבות וג' הדסים ^ה.

הגה: ובמקום הדחק שאין הדס כשר די לו באחד שאינו קטום ^ט.

א. ב. מצוה לאגדם ^י בקשר גמור דהיינו שני קשרים זה על זה משום נוי. ויכול לאגדם במין אחר ^כ. ואם נשרו מהעלין בתוך האגודה בענין שמפסיק אין לחוש דמין במינו אינו חוצץ.

א. ג. אם לא אגד אותו מבעוד יום או שנפתח הקשר, אין לקושרו ביו"ט

כאן איסור טלטול מדרבנן ויש בזה לאו דלא תסור ובמקום כבוד הבריות נדחה לאו זה, לבוש.

וה"ה המייחד נייר חלק לקנח בו מותר, ואם הנייר עומד לכתובה בעינין ייחד אותו לעולם, כה"ח אות י"ד.

ז. וכן עיקר כ"כ הא"ר אות ה' ואפי' יש בזה ב' איסורין דרבנן מוקצה וגם הוצאה מכרמלית לרה"י משום כבוד הבריות נדחים, מ"מ בר"ה שלנו אסור, כה"ח אות ט"ז.

ח. מהרי"ף והרמב"ם, ובזהר פ' פנחס דף רנ"ו, ובהקדמת התיקונים, ובשער הכוונות דף ק"ה ע"ג והם רומזים אל בחינת ז' החסדים, ההדסים כנגד חסד, גבורה ותפארת. הערבות כנגד נצח והוד. והלולב כנגד היסוד. והאתרוג כנגד המלכות. ועיין כמה רמזים עוד בכה"ח אות א'.

שיטול כל אחד לולב אחד וג' הדסים וב' ערבות, היינו שאין הש"ץ מוציא ידי חובת כולם בנטילתו כמו בתקיעת שופר ומגילה דכתיב ולקחתם לכם שתהיה לקיחה ביד כל אחד ואחד.

וגם בשאר הימים בעינין לקיחה לכל אחד ואחד, כ"כ בתשובת ח"ס סי' קפ"ב ודלא כחכם אחד. כה"ח אות ג'.

י. אם עבר ונטל לולב עם ערבה אחת צריך לחזור וליטול דכתיב ערבי נחל ומיעוט רבים שנים אך לדינא לא יברך. כה"ח אות ה'. וכן אם נטל ומצא רק ב' הדסים במקום ג' יחזור ויטול בלי ברכה. שם.

ט. ויטלם בלא ברכה גם בשאר הימים. כה"ח אות ח'.

י. אע"ג דקיי"ל כרבנן דלולב א"צ אגד מ"מ מצוה לאגדם משום נוי דכתיב "זה אלי ואנוהו". סוכה ל"ג ע"א.

וא"כ טוב לומר לשם יחוד לפני הקשירה דזו ג"כ מצוה.

כ. ואין בזה כל תוסיף כיון שאין חובה לאוגדו כל אחד עומד בפני עצמו, ואין בזה גם משום חציצה כיון שהוא לנאותו. טור ומ"א ס"ק ב', ומ"ב אות ט'.

בקשר גמור ל, אלא בעניבה.

הגה: ויש שכתבו לעשות הקשר בדרך אחרת שכורך סביבות ג' המינים ואח"כ תוחבין ראש החוט תוך הסיבובים הכרוכים, וכן נוהגין מ.

הגה: יש לקשור ההדס גבוה יותר מן הערבה נ.

הגה: ויוריד ההדס והערבה בתחתית הלולב בקשירה, כדי שיטול כל הג' מינים בידו בשעת הברכה פ.

הגה: ויש שכתבו לעשות ג' קשרים בלולב ע וכן נוהגין.

ל. דאין איסור אלא בב' קשרים זה על זה, ב"י בשם המרדכי. ואם רוצה לתת אותם בתוך הקושיקלך יקשור אותם מקודם ביחד. מ"ב אות ח'. כה"ח אות י"א.

וויאגוד הערבה בשמאל וההדס בימין והלולב באמצע והוא על דרך הסוד, של"ה. מ"א ס"ק ד'. אבל המהר"י צמח כתב באופן זה, ג' הדסים אחד בצד ימין והשני בצד שמאל והשלישי באמצע נוטה לימין ובין ההדסים ישים ב' הערבות, וכ"ה בזוהר פ' תצוה דף קפ"ו ע"ב, והלולב יהיה השדרה שלו מול הקושר והנוטל אותו, ורמז לזה וראית את אחורי ופני לא יראו. ועיין בכה"ח אות ט"ו.

ושם הביא ששמע בשם האר"י שיש לעשות י"ח קשרים בלולב כנגד י"ח חוליות שבשדרה של האדם, ויעשה ט"ו בלולב וג' קשרים באגד הערבה וההדס והלולב, ויש שעושים י"ח קשרים שלמים בלולב עצמו רמז לשדרה, חוץ ממה שקושרים ג' המינים יחד.

מ. היינו אפי' בחול שאחרי קשר אחד כורכין ותוחב הקצה והוי אגד.

נ. ושההדס הוזכר תחלה בפסוק "וענף עץ עבות" ואח"כ "וערבי נחל".

ס. ואם לא השפיל אותם כיון שאגודים בו למעלה הרי זה מותר ושמה לקיחה. כה"ח אות כ"ו. מר"ז אות י"ד.

והגם שלקיחה ע"י דבר אחר הוי לקיחה כמו בסעיף ז', מ"מ במקום דאפשר לא עבדינן ע"י דבר אחר. ביאורי הגר"א, ומ"ב אות י"ג.

ע. כנגד ג' אבות, והיינו חוץ מג' הקשרים שעושה לג' המינים ביחד. וכדיעבד סגי בקשר אחד ללולב. מ"ב אות י"ד.